

Skörd av potatis 2012

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2012
Preliminary results

I korta drag

Totalskörden av matpotatis 5 % mindre än 2011

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till 552 400 ton. Det är 31 600 ton eller 5 % mindre än 2011 års slutliga totalskörd. Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Den preliminära arealen matpotatis uppgick år 2012 till 18 820 hektar, en minskning med drygt 6 % jämfört med 2011 års slutliga areal.

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2012 till 29 360 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående års slutliga hektarskörd. Hallands och Östergötlands län redovisar de högsta hektarskördarna med 35 760 respektive 34 640 kilo per hektar, vilket är 9 % högre respektive 4 % lägre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. För Gotlands län redovisas upp emot 17 % högre hektarskörd jämfört med föregående år, 32 180 kilo per hektar. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, har en hektarskörd på 31 860 kilo per hektar, vilket är 4 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Örebro och Dalarnas län är skörden per hektar däremot drygt 20 % lägre jämfört med fjolåret. För Västerbottens och Gävleborgs län minskar skörden per hektar med 19 respektive 17 % jämfört med fjolåret. De lägre hektarskördarna beror bland annat på den regniga våren som försenade sättningen, men även på regn under hösten som ledde till ett besvärligt skördearbete. Trots det har mer kunnat bärgas än vad som tidigare befarats och arealen obärgat för riket är på samma nivå som ifjol. Skördearbetet var dock ännu inte helt avslutad i slutet av november.

Hög hektarskörd för potatis för stärkelse men odlingen minskar

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Skörden beräknas till 42 540 kilo per hektar, vilket är 8,7 % högre än föregående år. Skåne län redovisar den högsta hektarskörden på 43 210 kilo per hektar. Arealen stärkelsepotatis uppgick till 6 000 hektar, vilket är en minskning med hela 1 600 hektar eller 21 % jämfört med 2011. Det resulterar i att den totala skörden uppgår till 255 800 ton, en minskning med drygt 14 % jämfört med 2011.



Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 019-17 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 6 december 2012.

URN:NBN:SE:SCB-2012-JO17SM1201_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Stefan Lundgren, SCB.

Innehåll

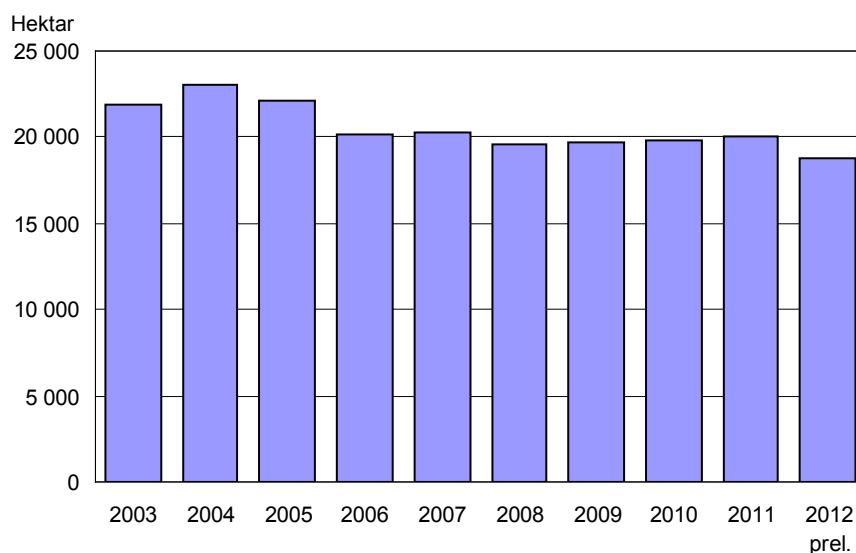
Statistiken med kommentarer	3
Odlingen av matpotatis och potatis för stärkelse minskar	3
Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år	4
Högsta hektarskördarna i Hallands och Östergötlands län	4
Totala matpotatisskörden 5 % lägre än 2011 års skörd	5
Totalskörd av potatis för stärkelse 14 % lägre än 2011	5
Mest obärgat i Västra Götalands län	6
Tabeller	9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2012	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2012	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2012	12
Fakta om statistiken	13
Detta omfattar statistiken	13
Definitioner och förklaringar	13
Så görs statistiken	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	15
In English	17
Summary	17
List of tables	17
List of terms	18

Statistiken med kommentarer

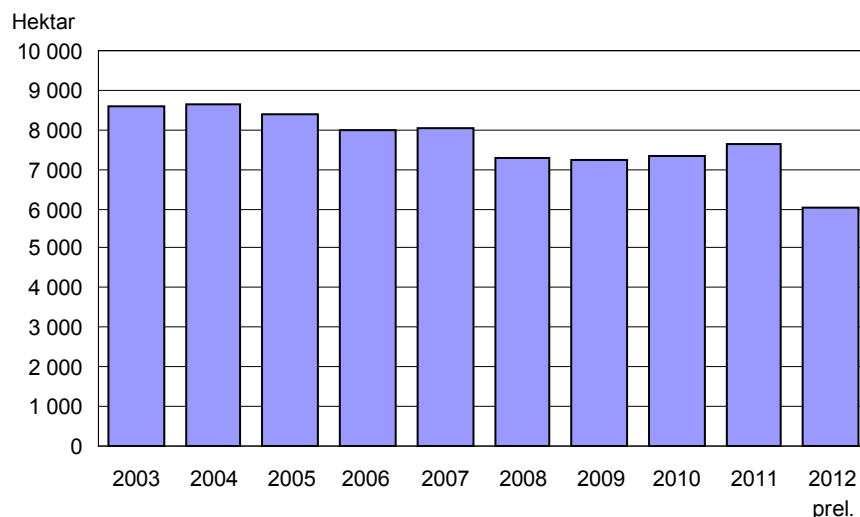
Odlingen av matpotatis och potatis för stärkelse minskar

Den preliminära arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2012 på riksnivå till 18 820 hektar. Det är en minskning med 1 230 hektar eller 6,1 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Arealerna i Uppsala, Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Dalarnas och Västerbottens län minskade med mellan 10–80 hektar. Minskningen mätt i hektar var allra störst i Västra Götalands, Skåne, Östergötlands och Hallands län, som har den mest omfattande matpotatisodlingen. I dessa län minskade arealerna med mellan 100–300 hektar vardera. I Västernorrlands län ökade däremot arealen upp emot 20 hektar jämfört med fjolåret. Övriga län hade endast mindre arealförändringar, som understeg 10 hektar jämfört med föregående år. Figur A visar att den totala arealen matpotatis i riket har sjunkit i början av den senaste tioårsperioden. Mellan 2008 och 2011 uppgick arealen till uppemot 20 000 hektar årligen för att under 2012 återigen uppvisa en större minskning. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2003–2012

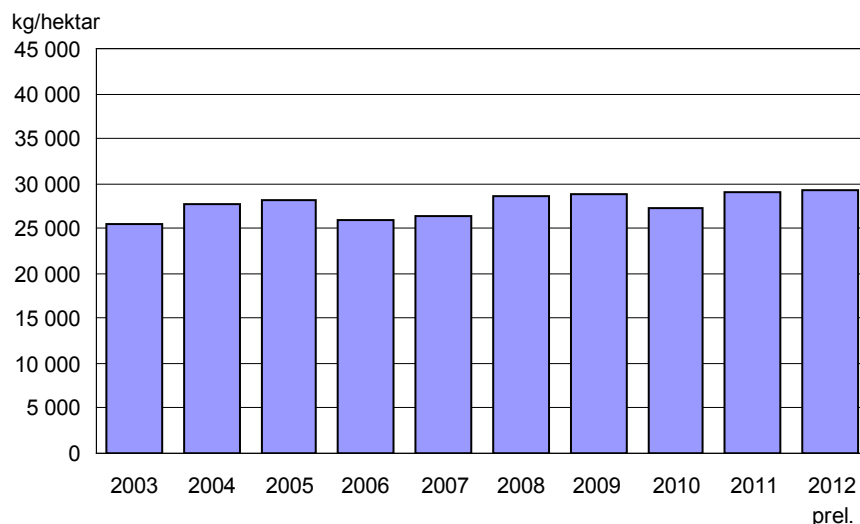


Den preliminära arealen stärkelsepotatis för 2012 redovisades till 6 010 hektar. Det är en minskning med 1 600 hektar eller 21 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av den senaste tioårsperioden översteg 8 000 hektar för att sedan successivt minska. EU-stödet för kontrakterad stärkelsepotatis försvann vid årsskiftet 2011/2012. För att inte gå miste om ett tilläggsbelopp utnyttjade odlarna sina andelar i större utsträckning under 2011 vilket ledde till en viss återhämtning i arealen, men för 2012 fortsätter arealen att minska.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2003–2012**Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år**

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2012 till 29 360 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående års slutliga hektarskörd. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Av figur C framgår att hektarskördenivån uppvisar relativt konstant under tioårsperioden med undantag för några år med en något lägre skördenivå; 2003, 2006, 2007 och 2010.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2003–2012**Högsta hektarskördarna i Hallands och Östergötlands län**

Hallands och Östergötlands län redovisar de högsta hektarskördarna med 35 760 respektive 34 640 kilo per hektar, vilket är 9 % högre respektive 4 % lägre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. För Gotlands län redovisas upp emot 17 % högre hektarskörd jämfört med föregående år, 32 180 kilo per hektar. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, har en hektarskörd på 31 860 kilo per hektar, vilket är 4 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Örebro och Dalarnas län är skörden per hektar däremot drygt 20 % lägre jämfört med fjolåret. För Västerbottens och

Gävleborgs län minskar skörden per hektar med 19 respektive 17 % jämfört med fjolåret. De lägre hektarskördarna beror bland annat på den regniga våren som försenade sättningen, men även på regn under hösten som ledde till ett besvärligt skördearbete som drog ut på tiden och det var ännu inte helt avslutad i slutet av november. När hektarskörderna beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörderna. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Hektarskörderna för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 20 150 kilo per hektar, vilket är i nivå med skördenivån föregående år. Nära 19 % av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar 2012. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatissorter, främst sorterna Arielle, Artemis, Arrow, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Princess och Rocket. Brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter som skördats som färskpotatis.

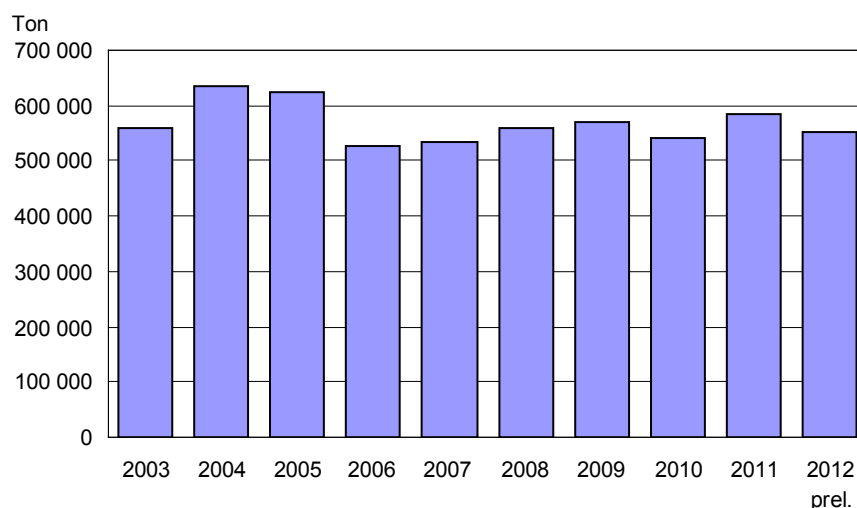
Totala matpotatisskörderna 5 % lägre än 2011 års skörd

Totalskörderna av matpotatis beräknas för riket till 552 400 ton (se tabell 1). Det är 5,4 % lägre än 2011 års slutliga totalskörd. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de i år för 78 % av landets totala matpotatisskörd.

Nästan 10 % högre totalskörd än föregående år redovisas för Gotlands län. Örebro län har däremot 35 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Dalarna och Värmlands län har cirka 30 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Västerbottens och Gävleborgs län har omkring 20 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret, medan Östergötlands län har drygt 10 % lägre totalskörd. Övriga län uppvisar mindre förändringar jämfört med föregående år.

Utvecklingen av den totala matpotatisskörderna under den senaste tioårsperioden visas i figur D. Totalskörderna översteg 600 000 ton i början av perioden. I mitten av perioden var totalskörderna som lägst. På senare år har en viss återhämtning i skördenivån skett under år med goda hektarskördnivåer.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2003–2012

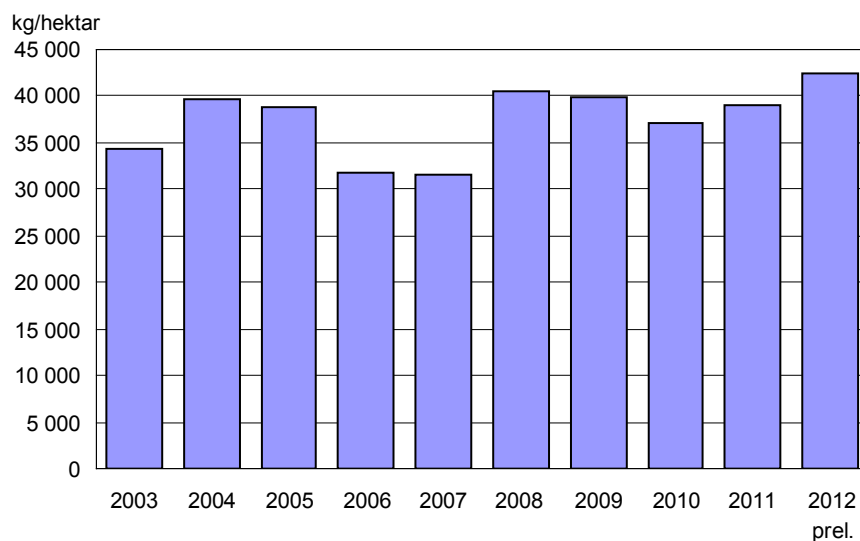


Totalskörd av potatis för stärkelse 14 % lägre än 2011

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörderna beräknas till 42 540 kilo per hektar och den totala skörden till 255 800 ton, vilket är 14,2 % lägre än föregående års resultat (se tabell 2). Skåne län redovisar den högsta hektarskörderna på 43 210 kilo per hektar. I beräkningarna av hektar- och totalskörderna ingår även utsädesodlingar.

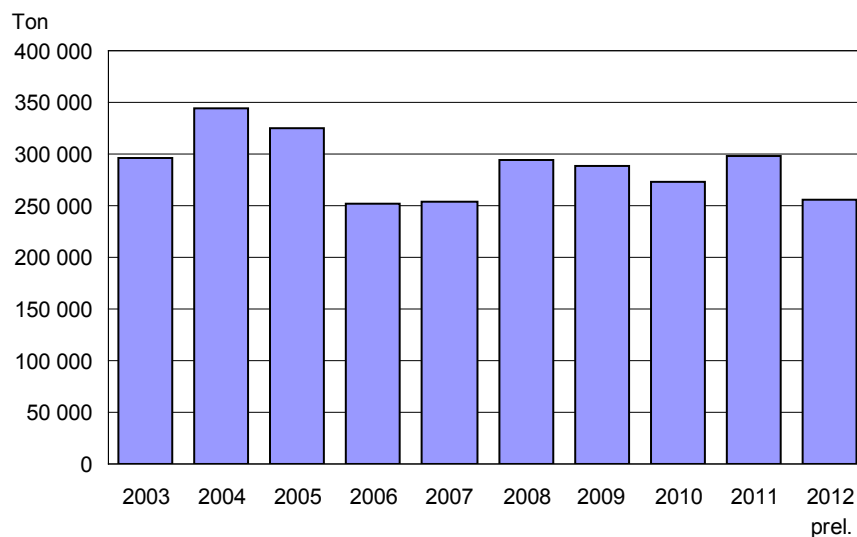
Av figur E framgår att 2012 års hektarskörd är den högsta som noterats under tioårsperioden.

Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2003–2012



En minskad areal för åren sedan 2008 har kompenseras av goda hektarskördar under dessa år, vilket gör att totalskörderna inte minskat i lika stor utsträckning som annars varit fallet. För 2012 kan den kraftiga arealminskningen inte fullt ut kompenseras av den höga hektarskörderna som redovisas utan skörden totalt för riket minskar jämfört med föregående år, se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2003–2012



Mest obärgat i Västra Götalands län

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 760 hektar vilket är i nivå med föregående år, som också var ett besvärligt skördeår. Cirka 4 % av matpotatisarealen beräknas vara obärgad (se tabell 3). De största obärgade arealerna redovisas för Västra Götalands län där 140 hektar inte kunnat bärgas. I Hallands län och Örebro län förblev 80 hektar vardera obärgat och Östergötlands län har 70 hektar obärgat. En hög hektarskörd i många län 2012 motverkar dock skördeförlusterna. Resterande län med redovisning har mellan

10 och 50 hektar matpotatis som förblivit obärgat. För några företag har stora delar av potatisarealen fått lämnas obärgad. För potatis för stärkelse beräknas endast 20 hektar eller cirka 0,3 % av arealen vara obärgad. Uppgifterna om obärgade arealer är osäkra som en följd av att förekomsten av att de obärgade arealerna varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner. Skördearbetet har varit besvärligt med långa regnperioder, men trots allt gick en del arealer att bärga så sent som i slutet av november utan före frosten förstört grödan.

Odlingsbetingelser

Vårbruket kom igång tidigt. Efterföljande regnperiod medförde dock att sättningen försenades på vissa håll. En del lantbrukare har rapporterat om att potatis fått sättas om på grund av att sättpotatisen ruttnade direkt efter sättnings. Sommaren blev sval och regnig, vilket ledde till en god utveckling och tillväxt. Det regniga vädret fortsatte dock även under sensommaren och hösten vilket försvårade och försenade skörden på många håll i landet. Skörden avslutades betydligt senare än normalt och en del arealer har det varit osäkert om de kunnat skördas ända fram till slutet av november. Många lantbrukare har angett problem med bärigheten respektive kvävningsskador som orsaker till att arealer har fått lämnas oskördade.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. För 2012 års skörd uppgav 20 % av brukarna att små knölar förekom i större utsträckning än normalt, en ökning med 4 procentenheter jämfört med föregående år. Uppemot 15 % av brukarna angav att rötskador förekom i större utsträckning än normalt, men det var en minskning gentemot föregående år med 12 procentenheter. Små knölar, rostringar, mekaniska skador och frost rapporterades förekomma i större utsträckning än föregående år.

Jordbrukarna gjorde en bedömning av bortsorteringen av knölar med kvalitetsfel. På riksnivå angav 41 % av jordbrukarna att bortsorteringen av knölar inte var större än normalt medan 28 % ansåg att så var fallet. Det är en minskning med 6 procentenheter jämfört med föregående år av dem som ansåg att bortsorteringen var större än normalt. År 2011 var också ett besvärligt skördeår på många håll. Återstående, 32 % av odlarna, hade ingen uppfattning då de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu. Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av den reducerade skördens storlek. Resultaten redovisas utförligare i dokumentet "Beskrivning av statistiken".

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 97 % av odlarna att rötskadade knölar inte förekom i större utsträckning än normalt, 1 % angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt (en minskning med 20 procentenheter jämfört med 2011) och 2 % angav "vet ej".

I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. Några odlare rapporterar att den bärgade skörden inte är lagringsduglig utan man har fått köra ut partier som ruttnat efter inlagring p.g.a. frost och kvävningsskador. Den här statistiken tar inte hänsyn till sådana lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal företag som varit underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Förekomst av obärgade arealer gör att hektarskörd och totalskörd blir lägre för den aktuella grödan. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2012**Hektarskörd, areal och totalskörd**

1. Table potatoes. Preliminary results 2012

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag	Hektarskörd tot., kg/ha	Hektarskörd red., kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Stockholms	4	110
Uppsala	12	220
Södermanlands	3	80
Östergötlands	54	38 160	34 640	1,6	1 710	59 200	1,6
Jönköpings	10	190
Kronobergs	6	70
Kalmar	15	500
Gotlands	32	34 840	32 180	3,7	860	27 700	3,7
Blekinge	8	120
Skåne	282	34 010	31 860	0,9	7 180	228 900	0,9
Hallands	77	38 560	35 760	2,2	1 870	66 900	2,2
Västra Götalands	81	33 470	30 290	2,0	2 550	77 300	2,0
Värmlands	25	25 170	22 460	4,3	400	8 900	4,3
Örebro	23	28 250	25 220	2,5	470	11 900	2,5
Västmanlands	1	50
Dalarnas	51	25 210	22 040	2,1	940	20 800	2,1
Gävleborgs	25	15 920	13 980	5,7	250	3 400	5,7
Västernorrlands	18	170
Jämtlands	15	140
Västerbottens	32	19 050	15 240	2,8	370	5 600	2,8
Norrbottnens	33	16 720	13 260	1,6	580	7 700	1,6
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	204	37 400	34 930	1,1	5 200	181 400	1,1
Götalands mellanbygder	184	32 560	30 430	1,3	4 940	150 300	1,3
Götalands norra slättbygder	114	35 730	32 370	1,4	3 930	127 200	1,4
Svealands slättbygder	50	22 820	20 340	9,3	1 110	22 500	9,3
Götalands skogsbygder	58	27 720	25 170	2,4	920	23 100	2,4
Mell. Sveriges skogsbygder	48	23 250	20 580	1,9	770	15 800	1,9
Nedre Norrland	81	21 320	18 570	3,6	1 000	18 500	3,6
Övre Norrland	68	17 420	13 870	1,5	970	13 400	1,5
Hela Riket ³⁾							
2012	807	31 990	29 360	0,9	18 820	552 400	0,9
2011	879	31 810	29 130	0,6	20 050	584 000	0,6
2010	815	29 880	27 360	0,7	19 840	542 900	0,7
2009	910	31 450	28 850	0,7	19 710	568 500	0,7
2008	886	31 200	28 490	0,7	19 590	558 200	0,7
2007	974	28 850	26 300	0,8	20 330	534 700	0,8
Genomsnitt 2007–2011		30 640	28 030	.	19 900	557 700	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2007–2011 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2012

Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2012
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd tot., kg/ha	Hektarskörd red., kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	27	41 690	41 520	1,4	650	26 800	1,4
Blekinge	40	42 050	41 880	0,9	1 790	74 800	0,9
Skåne	99	43 380	43 210	1,3	3 520	151 900	1,3
Övriga	2	70
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	23	45 600	45 420	2,1	600	27 300	2,1
Götalands mellanbygder	127	42 400	42 230	0,9	4 850	204 700	0,9
Götalands norra slättbygder	2	60
Svealands slättbygder	-	0
Götalands skogsbygder	16	510
Mell. Sveriges skogsbygder	-	-	-	-	-	-	-
Nedre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Övre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Hela Riket³⁾							
2012	168	42 710	42 540	0,8	6 010	255 800	0,8
2011	167	39 280	39 130	1,2	7 620	298 000	1,2
2010	153	37 290	37 140	1,2	7 360	273 400	1,2
2009	157	40 060	39 900	1,4	7 250	289 400	1,4
2008	159	40 610	40 440	1,2	7 290	295 000	1,2
2007	169	31 790	31 660	2,3	8 030	254 300	2,3
Genomsnitt 2007–2011	.	37 810	37 650	.	7 510	282 000	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2007–2011 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2012 Procent och hektar av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2012
Per cent and hectares the cultivated area

Område	Matpotatis			Potatis för stärkelse		
	Obärgad areal			Obärgad areal		
	Procent	Hektar	Medelfel, procent	Procent	Hektar	Medelfel, procent
Län						
Stockholms	-	-	-
Uppsala	-	-	-
Södermanlands
Östergötlands	4,0	70	13,5	-	-	-
Jönköpings	-	-	-
Kronobergs
Kalmar	0,0	0	0,0
Götlands	2,2	20	22,4	-	-	-
Blekinge	0,1	0	17,6
Skåne	0,6	40	13,2	0,5	20	10,7
Hallands	4,2	80	13,3
Västra Götalands	5,5	140	14,8
Värmlands	5,5	20	12,3	-	-	-
Örebro	16,9	80	7,5	-	-	-
Västmanlands	-	-	-
Dalarnas	5,0	50	6,0	-	-	-
Gävleborgs	10,7	30	34,4	-	-	-
Västernorrlands	-	-	-
Jämtlands	-	-	-
Västerbottens	2,4	10	16,7	-	-	-
Norrbottens	6,4	40	6,2	-	-	-
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	1,7	90	9,2	0,0	0	0,0
Götalands mellanbygder	0,7	30	8,9	0,4	20	10,3
Götalands norra slättbygder	4,6	180	12,5
Svealands slättbygder	19,9	220	13,6	-	-	-
Götalands skogsbygder	10,1	90	11,0
Mell. Sveriges skogsbygder	8,4	60	7,3	-	-	-
Nedre Norrland	6,4	60	18,0	-	-	-
Övre Norrland	5,3	50	6,6	-	-	-
Hela riket						
2012	4,0	760	7,5	0,3	20	9,9
2011	3,9	790	4,9	0,5	40	17,0
2010	1,8	360	..	0,1	10	..
2009	1,7	340	..	0,5	30	..
2008	1,6	320	..	0,2	10	..
2007	4,7	960	..	11,0	890	..

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2007–2011 redovisas de slutliga resultaten.

Fakta om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har i Sverige varje år uppskattningar av skördar inom jordbruket redovisats. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär. Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För potatis baseras skördestatistiken fr.o.m. 1999 på uppgifter som insamlas direkt ifrån jordbrukarna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Denna statistik är delvis EU-reglerad då vissa uppgifter om skördar ska redovisas till EU enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik.

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Den **population**, som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2012. Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med **jordbruksföretag** avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till **matpotatisen** räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av t.ex. mos, chips, pommes frites och för leverans till skalerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I **potatis för stärkelse** ingår även utsädesodlingar.

Den **totala hektarskörden** som är en bruttoskörd tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den **reducerade hektarskörden** erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta väntegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Totalskörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med de publicerade preliminära arealuppgifterna.

Så görs statistiken

Skördeskattningarna av potatis 2012 baseras på uppgifter från ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna har uppgifter från 805 av 1 048 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 168 av 187 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Urvalet drogs bland de jordbruksföretag som år 2012 brukade mer än fem hektar åkermark. Här ingår både ekologiskt och konventionellt odlade arealer.

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.

För matpotatis insamlas uppgifter om:

- Skördad kvantitet av färskpotatis, främst sorterna Arielle, Arrow, Artemis, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Princess och Rocket.
- Skördad kvantitet av matpotatis.
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om vissa angivna egenskaper förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av matpotatis.
- därav ekologisk odling.

För potatis för stärkelse insamlas uppgifter om:

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av potatis för stärkelse.

Med ledning av varje företags areal, som ingår i uppgiftsinsamlingen, framräknas företagets hektarskörd. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren lämnat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året.

Statistikens tillförlitlighet

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

Bortfall

Andelen bortfall i årets preliminära beräkning för matpotatis är 7,0 % (73 undersökningsenheter), utöver det är 1,3 % (14 undersökningsenheter) partiella bortfall. För potatis för stärkelse är andelen bortfall 5,9 % (11 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i % av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t.ex. en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om lantbruksföretag och arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i den preliminära statistiken till 14,7 % (154 undersökningenheter) för matpotatis och 4,3 % (8 undersökningenheter) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Bearbetning

De inkomna uppgifterna granskas. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs t.ex. när låga respektive höga hektarskördar redovisats. I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta

Jämförbarhet

Under mer än 35 år utgjorde de objektiva skördeuppskattningarna med provtagningar grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Sedan 1999 samlas uppgifter om potatis in direkt ifrån jordbrukarna. Skillnader mellan metoderna gör att jämförelser med åren före 1999 och resultaten för senare år är svåra att göra. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Beskrivning av statistiken". En länk till dokumentet finns nedan.

Jämförbarheten med motsvarande statistik för andra EU-länder bedöms vara god. Skördestatistik översänds varje år till EU:s statistikkontor Eurostat och publiceras tillsammans med motsvarande statistik för andra EU-länder i Eurostats databas (Statistics Database).

Annan statistik

Preliminära uppgifter om jordbruksmarkens användning 2012 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 10 SM 1202.

Skördeuppgifter för ekologiskt odlad areal har samlats in sedan år 2003. Resultaten för 2011 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 16 SM 1202.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som kan förväntas under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiskt meddelande, senast JO 15 SM 1201. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta Statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Beskrivning av statistiken

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i:

Beskrivning av statistiken för skörd av potatis 2012. Detta dokument finns tillgängligt på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2012, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2012 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 29 360 kg and the total production is estimated at 552 400 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 42 540 kg and 255 800 tonnes, respectively.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tonnes. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields unharvested areas is taken into account, which lower the yield per hectare and owing to that also lower the production. The unharvested areas vary between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and areas based on preliminary statistics from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 2006, the farmers can use Internet as a tool for data delivery to Statistics Sweden, but the data collection is still mainly undertaken through telephone interviews with the farmers. The results for 2012 were based on a survey with a sample of 1 048 holdings for table potatoes and a sample of 187 holdings for potatoes for processing starch.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary results 2012	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2012	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2012	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production